TEMEL TASARIM EĞİTİMİNDE KAVRAMDAN ÜÇ BOYUTA GEÇİŞE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

Mehtap PAZARLIOĞLU BİNGÖL[1]

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde 1. Sınıfta verilen Temel Tasarım dersinin çağdaş sanatta kullanılan kavramsal uygulamalar ile ilişkisini irdelemek ve dersin üç boyutlu uygulamalara yönelik sürecini kavramlardan yola çıkarak düşünsel bir zeminde gerçekleştirebilmektir. Sanatta düşünsel süreçlere vurgu yapan postmodern söylemler sanat eğitiminde de yeni bir dil arayışını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, 20. yy'da Bauhaus Tasarım Okulu'nda verilmeye çalışılan bütüncül anlayışın devamı olarak, öğrencilere yeni uygulama olanaklarını sunarken onların düşünce merkezli sağlam bir altyapı ile tasarımlarını şekillendirebilmeleri üzerine odaklanmaktadır. Çalışmada Temel Tasarım, Temel Tasarım Eğitimi, Çağdaş Sanatta Kavram konuları ele alınmakta ve Temel Tasarım Eğitiminde Kavramdan Üç Boyutlu Çalışmalara giden örnekler verilmektedir. Çalışmadaki örnekleri, 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü öğrencileri tarafından Temel Tasarım dersi I. Dönem Final Projesi kapsamında gerçekleştirilen üç boyutlu uygulamalar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Temel Tasarım, Temel Tasarım Eğitimi, Üç Boyut, Çağdaş Sanat, Kavram.

Pazarlıoğlu Bingöl, Mehtap. "Temel Tasarim Eğitiminde Kavramdan Üç Boyuta Geçişe Yönelik Bir Uygulama Örneği". *idil* 5.21 (2016):339-362.

Pazarlıoğlu Bingör, M. (2016). Temel Tasarim Eğitiminde Kavramdan Üç Boyuta Geçişe Yönelik Bir Uygulama Örneği. *idil*, 5 (21), s.339-362.

[1] Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi / Temel Sanat Bilimleri Bölümü / Temel Sanat Eğitimi Abd, mehtappazarlioglu(at)yahoo.com

AN APPLICATION EXAMPLE OF TRANSITION FROM CONCEPT TO THREE-DIMENSION IN THE BASIC DESING EDUCATION

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationship between the basic design lectures given in the freshman year of Fine Art Faculties, the conceptual practices used in contemporary art and to actualize the three-dimensional practice processes by means of concepts on an intellectual background. The postmodern discourses that emphasizes the intellectual processes, necessitates the search for new languages in art education. In this context this study focuses on students to shape their designs with an idea based solid background while offering new practice possibilities as a continuation of the holistic approach tried to be given at Bauhaus Design School in 20th century.

In this study, Basic Design, Basic Design Education, Concepts in Contemporary Art topics are discussed and examples of transition from concepts to three-dimension ın the basic design education are given. The sample of this study constitutes of the first semester Basic Design three-dimensional final projects of students from Gazi University, Faculty of Fine Arts, Department of Visual Communication Design.

Keywords: Basic Design, Basic Design Education, Three-dimension, Contemporary Art, Concept.

1. Giriş

Sanatın ve Tasarımın temel öge ve ilkelerinin aktarılmasına dayalı gerçekleşen Temel Tasarım dersi, Mimarlık, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Liselerine yeni başlayan öğrencilerin alması gereken zorunlu bir derstir. Bu ders sürecinde öğrenciler, alanlarına dair temel kavramları öğrenirken sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini uygulamalı çalışmalarla kavrarlar.

Temel Tasarım eğitimi, öğrencinin algılama, izlenim, gözlem, araştırma, çağrışım, buluş, bilgi, değerlendirme ve daha birçok düşünsel süreçlerini devreye sokarak alanı ile iletişim içerisine girmesini sağlarken bir yandan da yeni düzenlemelerle özgün formlara ulaştıran bir süreç niteliği taşımaktadır (San, 2010: 24-25). Doğada gördükleri karşısında insan zihninde oluşan görüntüler, bireyde geçmiş bilgi ve deneyimleri aracılığıyla çağrışımlar yaratarak farklı biçimlere dönüşürken nokta, çizgi, değer, doku, renk gibi elemanlarla yeni bir tasarım olarak ifadesini bulur. Tasarım sürecini, bilgi, bilginin analizi, araştırma, düşünme, tartışma, yaratıcı sonuca götüren eskizler, sunum paftaları, gerçekleştirilecek çalışma için uygun malzeme arayışı ve sonuçtaki çıktı oluşturmaktadır. Temel tasarım dersinin her aşamasında zihinsel süreçler etkin bir rol oynamaktadır.

Çalışmanın amacı, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Temel Tasarım dersindeki uygulamalara dair, çağdaş sanatta kullanılan kavramların üç boyutlu tasarımlardaki etkisini vurgulayan ve tipografiye de göndermeler yapan yeni, farklı bir proje önerisi sunabilmektir. Temel tasarım eğitiminin başlangıç aşamasında öğrencilere "Temel Tasarım Öğe ve İlkeleri" uygulamalı olarak anlatılmaktadır. Çalışmada temel olarak boşluk-doluluk kavramından yola çıkılmış, bunun yanı sıra hareket, denge, bütünlük ve diğer temel tasarım öğe ve ilkelerinden yararlanılmıştır. Görsel iletişimde resim, heykel ya da seramik alanlarından farklı olarak metin yönü ağır basan çalışmalar dikkat çekmektedir. Görsel iletişim çalışmasında özgünlük, yaratıcılık, dikkat çekicilik gibi kriterler aranırken, çalışmanın bir düşünce ürünü olarak ortaya çıkması da en temel şarttır. İzleyici karşısındaki tasarımı algılamaya çalışırken, tasarımcının tasarımına yüklediği anlamı irdeler.

Bu bağlamda, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Temel Tasarım dersinde çağdaş sanatta kullanılan kavramlar irdelenmiş ve bu "kavram-sanat/tasarım" ilişkisi ders sürecinde gerçekleştirilen üç boyutlu çalışmalarda değerlendirilmeye çalışılmıştır. Kavramlardan yola çıkan öğrenciler, bu yönde düşünerek, okuyarak, farklı sanatsal ya da bilimsel kaynaklara ulaşarak kendi çalışmalarına dair yeni girişimlerde bulunmuşlardır. Öğrenciler kavramların çağdaş sanattaki yerini inceleyip görsel bir

deneyim edindikten sonra, üç boyutlu çalışmaların alt yapısındaki kavramları araştırırlar.

Derste, bölümdeki diğer alan derslerinden "Tipografi"ye gönderme yapan yeni bir program (final projesi örneklemi ile) uygulaması denenmiştir. Temel tasarım dersinde öğrenciler alanları ile ilgili projeler ile karşılaştıklarında daha istekli bir şekilde çalışmakta ve yaptıkları her çalışmayı anlamlandırabilmektedirler. Teknoloji ile tasarımın iç içe olduğu, görsel medya, iletişim, grafik gibi farklı alanlarda ilerleme imkanı taşıyan Görsel iletişim tasarımı bölümü temel tasarım dersinde öğrenciler, güncel sanatı anlamalı ve bu doğrultuda özgün görüntüler elde edebilmeli, etkili metinler oluşturabilmeli, hazırladıkları sunum paftaları ile dikkat çekip, çalışmalarının önemini, sürecini ve niteliğini anlatabilmelidir.

Uygulama da bir diğer amaç, çağdaş sanatta kavramı anlayarak, öğrencilerin projelerine dair bir kavram oluşturabilmelerini sağlamaktır. Tasarımlarına bir giriş niteliği taşıyacak bu aşamada, öğrencilerin sürece dair belli sınırları, kuralları ve kuramsal olarak bir altyapıları bulunacaktır. Projede, temel tasarım bağlamında kavram, tipografi ve üç boyut konuları ağırlık kazanmaktadır. Bu çerçevede, öğrencilerin yaşam kavramına bakış açılarından yola çıkılarak yeni, birbirinden farklı kavramlara ulaşılmıştır. Bu kavramların üzerine her bir öğrenci kendi söylemini hazırlamış, tipografik düzenleme ilkeleri doğrultusunda harf soyutlamaları yaparak etkili bir düzenlemeye (bütüne) ulaşmış ve sonucunda üç boyutlu başarılı bir çıktı elde etmiştir.

Öğrenciler, içselleştirdikleri bu projeyi keyifle, yaratıcı çözümler üreterek gerçekleştirmişlerdir. Çalışma, çağdaş temel tasarım uygulamalarını destekleyen, farklı alanlara yönelik, alanları ile ilişkili final projelerinin uygulanması gerekliliğini vurgulayan bir yaklaşımı önermektedir.

2. Temel Tasarım Eğitimi

Temel Tasarım (Basic Design) eğitimi, öğrenciye alanına yönelik temel kuramsal bilgileri veren, bu bilgileri uygulamalı çalışmalar ile destekleyen bir eğitim-öğretim sürecidir. Tasar, "bir iş, bir düşünce sırasını, düzeyini gösteren resim, yazı, plan"dır (TDK, 2016). Tasarım, "1. zihinde canlandırılan biçim, tasavvur, 2. bir sanat eserinin, yapının veya teknik ürünün ilk taslağı, tasar çizim, dizayn, 3. bir araştırma sürecinin çeşitli dönemlerinde izlenecek yol ve işlemleri tasarlayan çerçeve, tasar çizim, dizayn, 4. daha önce algılanmış olan bir nesne veya olayın bilinçte sonradan ortaya çıkan kopyası" olarak tanımlanabilir (TDK, 2016).

1919 yılında kurulan Bauhaus, Temel Tasarım uygulamaları ile adını duyurmuştur. Günümüzde hala sanat okullarında başlangıç niteliği taşıyan Temel Tasarım dersleri, Bauhaus'ta Temel Tasarım eğitimi veren sanat eğitimcilerinin uygulamaları ışığında gerçekleşmektedir. Bu anlamda Bauhaus'taki Temel Tasarım çalışmaları çok önem taşımakla birlikte, bu uygulamalara çağdaş yaklaşımlar eklenerek geliştirilmektedir. Temel Tasarım dersi, öğrencilerin ıraksak düşünmelerini sağlama, hayal güçlerini devreye sokma, temel tasarım öğe ve ilkeleri doğrultusunda bilgi edinmelerini sağlama, dikkatlerini yoğunlaştırabilmelerini sağlama, araştırma becerilerini geliştirme, karşılaştıkları problemlere yeni ve özgün çözümler üretebilmelerini sağlama, yeni malzeme arayışlarına girmelerini destekleme, farklı materyalleri kullanabilme yetilerini geliştirme gibi çeşitli faydalar sağlar.

Var olan farklı parçalar, birbirleri ile karşılıklı etkileşimleri ile bir bütünlüğe kavuşabilirler. Tasarımda bu bütünü oluşturan ise temel tasarım öğe ve ilkeleridir. Nokta, çizgi, renk gibi elemanların bütünlüğünü sağlayan, bunları bir kompozisyonda birleştirip, bir düzene ulaştıran tekrar, egemenlik, denge, zıtlık, harmoni gibi tasarım ilkeleridir. Temel Tasarım dersi, öğrencilerde gözlem ve araştırma becerilerini geliştirir. Öğrencilerin tasarım için gerekli malzeme ve teknik bilgiyi edinmelerini sağlar, tasarım öğe ve ilkelerini çeşitli kuramsal bilgi ve uygulamalı çalışmalarla verir.

Temel Tasarım eğitim-öğretim süreci, görsel algının, görsel ifadenin geliştirilmesine yönelik uygulamalarla öğrencilerin bir imgeyi görselleştirebilmeleri için gerekli göz, zihin, el koordinasyon kurma becerisini elde etmesine, anlama ve sezme yetilerine katkı sağlar. Bununla birlikte beyin ve ruhsal yaşam düzenine ve kişiliğin örgütlenmesine kadar ulaşan yaratıcılık eğitimini kapsar (Atalayer, 2004: 33; Bayraktar vd., 2012: v). Temel Tasarım eğitimi, öğrencilerin yaratıcı düşünme sürecini destekleyen, bilgi ve hayal güçlerini birleştirerek görsel ifadeye dönüştürebilmelerini sağlayan, sanat ve tasarım alanlarının temel öğe ve ilkeleri doğrultusunda görsel dili öğreterek çalışmalarını gerçekleştirmelerini temel alan bir içerikle donatılmıştır.

> Temel sanat eğitimi dersi, çok yönlü ve karmaşık bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Bu süreç içinde, görsel-yoğrumsal alandaki uygulamalı çalışmalarla aynı alana ilişkin kuramsal bilgiler ve sanat bilimine dayalı bilgiler, belli bir amaca yönelik olarak, belli bir dizge ve örgütlenme içinde yer alır; yeti ve beceriler görerek, yoğurarak, çizerek, inşa edip kurarak nesneler ve gerçeklikle bağlantı kurularak, bu konulardaki davranışlar ve bilinçlenme yönlendirilir (San, 2010: 24).

Temel Tasarım dersi, öncelikle öğrencilerin yaratıcı düşünce süreçlerine odaklanan bir program doğrultusunda işlendiğinde, sonuç olarak öğrencilerin sadece dersteki başarıları değil, ders sürecindeki her bir aşamada gösterdikleri farklı

yaklaşımlar, farklı düşünme biçimleri ve sonuca giderken kullandıkları farklı arayışlar değerlendirme için önem taşıyacaktır.

3. Çağdaş Sanatta Kavram

Teknolojinin hızla ilerlediği çağdaş endüstri toplumlarında sanat dünyasının da ilerleyen bu teknolojiden payını almaması mümkün değildir. Sanatın modernist vizyonu, sanatın gelişime ve değişime açık olan bir süreç olarak kabul edildiğini ilan etmektedir. Farklı ülkelerin, farklı kültürlerin sanat eserlerinin, kendi dönemlerinin bir görüntüsü olarak düşünülmesi gerekliliğini doğurmuştur. Sanat yapıtları ya da olayları kendi koşullarının gerekliliğinden çıkmakta ve bu sebepledir ki sınırlı bir kullanım süreleri bulunmaktadır (Schapiro, 1978:151; akt: Ulusoy, 2000: 151- 154).

Herbert Read'e göre modern, anti-akademik terimi ile belirlenebilir. Frank Lloyd Wright da moderni, eski zamanlarda yapılmış olduğu halde bugünün yapıtıymış gibi görünen eserler için kullanmaktadır. Bu doğrultuda modern, yaratıcı ve yenici eserlerde aranmaktadır. Andre Malraux, modern sanatı Goya ve Manet ile başlatırken, kimileri ise modern sanatın Cezanne ile başladığını öne sürmektedirler. Bazı Alman yazarlar ise modernin başlangıcı olarak Kandinsky'nin ilk soyut akvarelini yaptığı 1910 yılını kabul etmektedirler. Fransız İhtilali, bireylerin kişisel özgürlüklerini elde etmelerini sağlarken, bu irade sanatta da yansımasını göstermiştir. Demokratik parlamenter dönemle birlikte sanatçı çevresini eleştirmeye başlamış ve bu durum Romantizm'le varlığını göstermiştir. Romantizm ile birlikte sanatçılar hayallerini anlatabilmişlerdir (Turani, 1999: 11-12; 20-31).

Bilimsel çalışmaların sanattaki ilk yansımaları ise İzlenimciler'de görülmektedir. 19. yy.'ın ikinci yarısındaki dönem olan Endüstri Çağı ile birlikte bunalımlı yaşantılar ortaya çıkmakta ve sanattaki yansımaları ise Ekspresyonist ve Sürrealist anlatımlarda görülmektedir. 20. yy. ile birlikte ilk kez çizgi, figür ve renk kendi varlıkları ile değerlendirilmiş ve dışavurum yerini soyuta bırakmıştır. Bu anlayışla birlikte Dadacılarla birlikte malzeme sadece kendi biçimiyle bir sanat nesnesine dönüşebilmiştir. 1970 sonrası tasvirin sanatçı için anlamını yitirmesi ile farklı arayışlar sanat alanında var olmaya başlamıştır. 1945'te İkinci Dünya Savaşının bitmesi ile Avrupa'da birey daha özgür bir yaşam arayışına girmiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte çevresine ve kendisine yabancılaşan insan, özel olarak sanatçı kendini ya da tepkilerini anlatmaya yönelik yeni arayışlara girmektedir. Çağımızda soyutlama ve soyut sanat anlayışlarının ardından yeni somut biçimler yeni denemelerle ortaya çıkacaktır (Turani, 1999: 41-124).

Küreselleşme, çevre, teknoloji-insan ilişkisi gibi konuların gündeme geldiği, 1960'lardan sonra başlayan ve günümüze dek geçerliliğini koruyan, postmodernizmi de içine alan çağdaş sanat ile birlikte, sanatsal formlardaki kesin kalıplar kırılmış, sanatçı eleştiren, sorgulayan ve öneren bir birey konumuna gelmiş, özgün ifade olanakları sanat alanında sesini duyurmaya başlamıştır (wikipedia, 2016; Ulusoy, 2000: 156). 1960'lı yılların ardından hızla gelişen ve değişen sanat olayları, kavramların sanattaki konumlarını gündeme getirmekte ve bu bağlamda yeni arayışlar denenmektedir. Pop Art, Op Art, Kinetik Sanat, Kavramsal Sanat (Land Art, Happening, vd.), Video Art, Enstalasyon gibi yeni sanat hareketleri ile Çağdaş Sanatta düşünsel süreçleri devreye sokan farklı alanlar oluşturulmuştur.

Andy Warhol (Duane Michals, 1958) portresinde, simetrik konumdaki iki elle örtülü yüzü dikkat çekmektedir. Warhol'un küçük yaşlarında başlayan kora hastalığı, cildinin hassas bir şekilde kızarmasına, saçlarının hızla dökülmesine sebep olmuştur. Hayatı boyunca ona eşlik eden perukları ile yaşamı adeta bir kabusa dönüşmüştür. Şüphesiz elle gizlenen yüzün ardında derin bir acı yatmaktadır ama foto portresindeki asıl önemli nokta, elle gizlenen bir yüz değil, gizlemeyi hazırlayan dürtü, davranış ya da kavramdır. Portrenin altında yatan önemli bir diğer kavram ise korunma'dır. Bu fotoğrafın ardındaki anlam Warhol'un savunma mekanizmasını ortaya koymaktadır (Ergüven, 1995: 148-151).

Resim 1: "Andy Warhol, ("Duane Michales"), 1958" Ergüven, 1995: 149.

Sol LeWitt, düşünce ya da kavramın sanattaki önemi üzerine odaklanmış ve 1967 yılında Artforum için "Kavramsal Sanat Üzerine Paragraflar" (Paragraphs on Conceptual Art) adlı makalesinde şunları öne sürmüştür:

> Sanatçı, sanatın kavramsal bir biçimini kullandığında bu, tüm planlamaların önceden yapıldığı ve kararların önceden alındığı anlamına gelir ve uygulama mekanik bir olaydır. Düşünce, sanatı üreten bir makine haline gelir. Bu tür bir sanat kuramsal ya da kuramların görselleştirilmesi değildir; zihinsel süreçlerin her biçimiyle ilişkilidir ve amaçsızdır. Genellikle, sanatçının zanaatkar olarak becerisine bağımlılıktan muaftır (Fineberg, 2014: 290).

Nancy Atakan, Kavramsal Sanat alanında yapıtların nasıl olacağı hakkında yanıtlar veren Art & Language (Sanat ve Dil) grubunun (Michael Baldwin, Tery Atkinson, David Bainbridge, Harold Hurrel'dan oluşan gruba ait derginin editörlüğünü ise Joseph Kosuth yapmıştır) özelliklerini şöyle anlatmıştır:

> Bu sanatçılar, Kavramsal Sanat doğrultusunda galerilerde sergilenebilecek sanat nesneleri üretmek yerine, tartışmalar aracılığıyla sanat kavramını irdelemişlerdir. Sanat yapıtları olarak tanımlanan bazı tartışmaları, grup üyeleri arasında yapılan sözlü tartışmalar olarak kalırken, bazıları dergide basılmıştır. Sanat, eleştirel irdeleme ve sürekli diyalog biçimini alınca, sanatla ilgili konular üzerine yapılan bu tartışmalar da sanat uygulaması ile sanat kuramının örtüşmesine olanak tanımıştır. Sanatçılar, dergide yayımladıkları bu metinlerde ironik, alegorik ve göndermeli bir dil kullanarak, bilgili okurları, hem harekete geçirmiş hem de zorlamıştır. Son derece karmaşık bir dil kullanmalarının amacı ise izleyiciyi düşünsel açıdan zorlamak, kendilerinin de içinde öğretici tartışmalar yoluyla öğrenmelerini sağlamaktı. 1968 ile 1972 arasında yedi sayı yayımlanan Art&Language'da yazılı sözcükleri yalnızca yeni bir sanat malzemesi olarak kullanmışlardır, gelecekteki projelerini belirlemek ve sanata ilişkin önermeler yapmak içinse dilden yararlanmışlardır (Giderer, 2003: 150-151).

Savaş Çekiç, afişlerinde tipografik unsurlar kullanarak, söz diliyle iletilebilen mesajı tekrar söz diliyle anlatarak vurgular ve yeni bir düzleme yerleştirir. Tasarladığı düzenlemelerde tipografinin yanısıra fotoğraf ve resim birlikteliğini de kullanarak yeni ifade olanakları geliştirir. Çekiç, tipografinin devreye girmesiyle iletiyi salt ona bırakır. Ona göre tipografinin kendisi başlı başına bir mesaj aracıdır (Ergüven, 2007: 170-176). İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrolarının 80. Yıl afişinde, "Palto, harf içindeki harfle, salt tipografiye dayalı ileti arayışının en yetkin örneklerinden biri olarak karşımıza çıkar; tipografik çözüm, duyuruya ilişkin işlevi zedelemeden, ait olduğu içeriğin üzerinde uçuşan amorph bir yapıya (biçim) dönüşmüştür burada" (Ergüven, 2007: 176). "http://www.savascekic.com/main.html" adresinde izleyici şaşırtıcı bir sürprizle karşılaşır. Teknolojinin benliğimizi ele geçirdiği çağımızda Çekiç adeta teknolojik bir nesneye dönüşmüş, kafasını oluşturan ampul ve yinelenen

ayak sesleri ile izleyicide gerçekleşecek her yeni girişim, dijital süreçlere ya da yok olmakta olan çevreye göndermeler yüklüdür. Kısacık bir sürede gerçekleşen izleyicinin de dolaylı olarak katılmış olduğu kendi sitesindeki performansı, çağdaş sanatın ya da grafik tasarımın evimizdeki yeni görüntülerini oluşturmaktadır.

Resim 2:http://savascekicdesign.com/portfolio/palto/, 10.02.2016.

Nam June Paik, Video Balığı (Video Fish), adlı enstalasyonunda canlı balık akvaryumları televizyon ekranının önünde dururken, yüzen balıkların video görüntüleri oynatılmaktadır. Sanatçı, temsil kavramı ile gerçekliği eşitleyerek akvaryum ve ekran arasında bir dönüşüm, döngü oluşturmaktadır. Paik, çalışmasında bilgisayar ve internet dünyasının yaşamımızdaki etkilerine gönderme yapmaktadır (Fineberg, 2014: 225).

Resim 3: "Nam June Paik, Video Balığı (Video Fish), 1975-9. Video Enstalasyonu: beş akvaryum, beş ekran, iki video kaset, canlı balıklar, 66x280x75 cm. Musee National d'Art Moderne-Centre Georges Pompidou, Paris" (Fineberg, 2014: 225).

Vasıf Kortun'un küratörlüğünü yapmış olduğu "Anı Bellek" adlı sergide Gülsün Karamustafa, sergiye "Kuryeler" isimli eseri ile katılır. Çalışmasının çıkış noktasını anneannesinin kendi geçmişine dair anlatmış olduğu bir hikaye oluşturmaktadır. Sınırları geçerken önemli olan şeyleri çocuk yeleklerinin içine dikerek sakladıkları günler eserinde anlamını yeniden aramaya başlamıştır. Elle dikilmiş üç tane çocuk yeleği kurgusunda aidiyet kavramını irdelerken sanatçı aslında içeriğindeki anlamı yeniden yinelemiştir (Çalıkoğlu, 2008: 62-63).

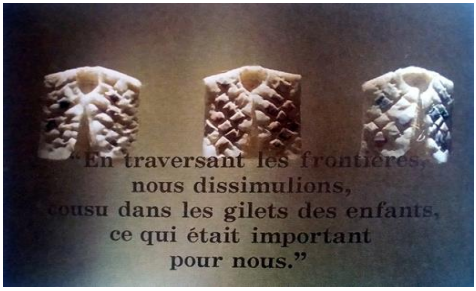

Resim 4:"Gülsün Karamustafa, "Kuryeler", 1991, enstalasyon görüntüsü: Picardiye Müzesi, Amiens" (Çalıkoğlu, 2008: 62).

Roxy Paine, Ekin (Crop) adlı çalışmasında 1.82 m.x2.43 m. genişliğindeki yapay toprak bir zemin üzerine afyon çiçekleri tarlası yerleştirmiştir. Tüm bu bitki alanında küçük tohumlardan çiçeklenmeye, afyon çiçeklerinin büyümesine kadar ki süreçler anlatılmakta, metafor olarak toplumsal ve ekonomik sistemlerle beraber bitkilerin narkotik potansiyellerini ifade eden bir kataloglama mantığı bulunmaktadır (Fineberg, 2014: 497-498).

Resim 5: Roxy Paine, Ekin (Crop). 1997-1998. Epoksi (epoxy), PVC, çelik, ahşap, PETG, lake vernik, yağlı boya, toprak, 147.3x243.8x182.8 cm. Özel Koleksiyon. Ronald Feldman Fine Art, New York" (Fineberg, 2014: 497).

1965 yılından itibaren Paris'te yaşayan Nil Yalter, Başsız Kadın, Göbek Dansı (1974) adlı video çalışmasında gelenek içindeki baskı altındaki kadın kavramını incelemektedir. Videolarını desen, fotoğraf, resimlerle bir arada kullanarak çeşitli yerleştirmeler yapmıştır. Yalter, sosyokültürel konuları ele alarak iki ve üç boyutlu çalışmalarla irdelemiştir (Germaner, vd., 2007: 324).

Resim 6: "Nil Yalter, Başsız Kadın, Göbek Dansı (La Femme sans Tete, La Danse de Ventre), 1974, video, 30', santralistanbul Koleksiyonu" (Germaner, vd., 2007: 327).

"Zamanın Tarihi", Hale Tenger'in 1990 yılında yapmış olduğu bir çalışmasıdır. Plajlarda kullanılan, bulunmuş bir gölgelik hasır parçası ve üzerinde bronz döküm bir şey bekliyormuş gibi dikilmiş duran küçük insan figürleri bulunmaktadır. Platformun içi ve üzeri yanık araba yağıyla doludur. Figürler ve çubuklar sonsuzluğa giden bir izlenim taşımaktadır. Sonsuzluk kavramı çalışmasının hemen hemen her zerresinde hissedilmektedir (Çalıkoğlu, 2008: 245).

Resim 7: "Hale Tenger, Zamanın Tarihi, 1990. Fotoğraf: Mehmet Mutaf" (Çalıkoğlu, 2008: 244).

Postmodern söylemlerin sanattaki yeni açılımları ile hazır gündelik nesnelere farklı anlamlar yüklenmekte ve kopyaların sanat nesnesi olarak kendini göstermesinden, farklı kavramların irdelendiği sanat olaylarına kadar sanatın sınır tanımazlığını gösteren bir süreç yaşanmaktadır. Böyle bir süreçte, çağdaş sanatta kullanılan kavram pratiği, sanat eğitimi alanına da varlığını taşımaktadır.

4. Kavramdan Üç Boyuta Giden Uygulama Örneği

Temel Tasarım eğitiminin ana karakterini tasarım öğe ve ilkelerinin öğrencilere iki ya da üç boyutlu çalışmalarla aktarılması oluşturmaktadır. Öğrenciler, birçok çalışmayı, sadece tasarım öğe ve ilkelerini düşünerek görselleştirmeye çalışırlar. Fakat bu esnada çalışmanın alt yapısında düşünsel süreçler devreye girmediğinden öğrenciler sıkılabilir, zorlanabilir ve sonuçta elde edilen çalışmalarını kendileri anlamlandıramadıkları gibi karşı tarafa da savunamayabilirler. Gelişen teknoloji ve çağdaş sanattaki değişimler göz önünde bulundurulduğunda temel tasarım uygulamalarının da güncellenmeye ihtiyacının olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler çağdaş sanatta kullanılan kavram mantığı ile tanıştırılırsa kısa zamanda yenilikçi bir

tavır sergileyerek, bir kavram temelinde yapılandırdıkları çalışmalarını rahatlıkla anlatabileceklerdir. Bu doğrultuda özgün örnekler ortaya koyabilirler, tasarım öğe ve ilkelerini bir manifestonun ışığında değerlendirebilirler.

Arnheim (2007) "Görsel Düşünme" (Visual Thinking) adlı kitabında görmenin kavram oluşturmadaki önemini vurgular. Kişilerin görme duyusu ile eylemlerini düşünceye dönüştürecek kavramlara ulaştığını belirtir. Başka bir deyişle, Arnheim, düşüncenin görme ile oluşabileceğini ve dolayısıyla sanatsal ve bilimsel faaliyetlerde görsel algının üretken bir düşünceye götüreceğini savunmaktadır (Bayraktar, vd., 2012: 49). Temel Tasarım projesi olarak kavramlardan yola çıkılırken, böylelikle bir döngü meydana gelmektedir. Görsel algılama eğitimi verilen öğrencilerde kendiliğinden düşünce sistemlerinde kavramlar oluşurken, öğrenciler tekrar kavramlardan yeni bir görselliğe doğru yol alırlar. Bu sistematik, öğrencilerin düşüncelerini önemseyen bir zeminde geliştirilirken bir yandan da öğrencilerin görme duyularına yeniden başvurup, ürettikleri kavramlar üzerinde tekrar değerlendirme yapmalarını gerektiren bir süreç niteliği taşımaktadır.

> Kelimeler, kavramlar ortaya koydukları sözel yapı ile değil, zihindeki uzantıları ile anlamlıdır. Aksi takdirde anlamsız seslerden başka bir şey olmazlardı. Aynı şekilde görüntüleri, zihindeki her tür karşılığından bağımsız değerlendirmek bizce mümkün gözükmemektedir. Bunu işaretleri gösteren, gösterilen ve gösterge ilişkisi ile değerlendiren göstergebilim (semiyotik) de destekler niteliktedir. Göstergebilimin ve Grafik Tasarımın ortak konusu olan Görsel bildirişim simgeleri, bir uyaran olarak kelimelerin insan zihninde yaptığı çağrışımı görsel yolla gerçekleştirirler (Seylan, 2005: 126).

Bielefeld ve Khouli, mimaride tasarımcının kavramlara neden ihtiyaç duyduğunu şu şekilde açıklamışlardır: "Tasarım konusunun karmaşık ve bazen zıtlaşan ihtiyaç ve sorunlarını anlaşılır ve yanıtlanabilir kılmak için. Birbirini zorlayan farklı ihtiyaçları uyumlu kılmaya ve yapının değişik öğelerin barındığı bir karışıklığa dönüşmesine engel olmak için. Mekanı canlandırmaya yarayan bir hikaye olarak kabul edildiği için" (Bielefeld & Khouli, 2010; akt: Eke, 2015). "Yıldırım'a göre yaratıcı düşünce kavramlar arasında yeni, orijinal veya bilinmeyen ilişkiler kurmaya dayanırken, mantıksal düşünme aynı şeyi bilinen ve kabul gören yöntem ve kurallara dayandırarak yerine getirir. Yaratıcılık "geleceğin", mantıksal düşünce ise "geçmişin" uzantısıdır" (Seylan, 2005: 70). Temel Tasarım eğitiminde uygulanan projeler ile öğrenciler yeniyi, farklı olanı aramaya çalışırken yaratıcı süreçleri yaşayıp duyarlı, estetik, özgün anlamlar barındıran ve geleceğe ışık saçan uygulamalara yöneleceklerdir.

Çalışma, 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde Gazi Üniversitesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü 1. Sınıfların Temel Tasarım dersinde 1. Dönem Final Projesi olarak gerçekleştirilmiştir. Konu bir takım sınırlılıklar taşımaktadır. 1. Dönem boyunca öğrencilerle yalnızca siyah-beyaz çalışmalar ve değer çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalar öncelikle kağıt yüzeyinde iki boyutlu olarak yapılandırılırken ardından üç boyutta siyah-beyaz ve değerleri çözümlenmektedir. Bu sürecin bir sonucu olarak final projesinde öğrencilerden, üç boyutlu formlardan oluşan, tipografi alanına göndermelerde bulunan ve günümüz sanatını da anlamaya çalışarak gerçekleştirilen farklı boyutlara sahip bir çıktı elde etmeleri beklenmiştir. 2. Dönem ise, renk konusuna giriş yapılarak, renkli çalışmalarla yürütülecek iki ve üç boyutlu uygulamalar gerçekleştirilmektedir.

Birinci Dönem Final Projesini oluşturan çalışmanın ilk aşaması olarak öğrencilerden, onlar için yaşamın ne ifade ettiğini bir kavramla anlatmaları istenmiştir. Her bir öğrenci yaşam üzerine kendine ait bir kavram belirlemiş ve o kavram üzerine kuramsal araştırmalarda bulunmuştur. Kavrama dair bilgi edinmelerinin ardından bilgilerine duygularını ve düşüncelerini de ekleyerek kavramlarının manifestosunu hazırlamışlardır. Onlara göre o kavramın ne ifade ettiği, yaşamı neden o kavramla özdeşleştirdiklerini kendi kelimeleriyle yazıya dökmüşlerdir. Bu bildiri metninin ardından kavramlarını görsele dönüştürme süreci başlamıştır. Kelimelerinin kendilerine özgü bir soyutlama ile eskizlerini hazırlamışlardır. Bu safhada, sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini düşünerek, bu öğe ve ilkelerin hangilerinden yararlandıklarını belirterek eskizlerini tamamlamışlardır. Projede, öğrencilerin zihinlerindeki yaşam kavramı araştırma, düşünme, deneme sonucunda görsele dönüşmüş ve yaratıcı, farklı, kişiye özel çalışmalar elde edilmiştir. Öğrenciler, yaşamı kendi bakış açılarına göre yorumlamışlardır.

Öğrencilere, çalışmanın kuralları da ayrıca belirtilmiştir.

1.Uygulama için belirlenen kavramın sosyolojik, psikolojik ve ekonomik boyutları araştırılmalıdır.

2.Belirlenen kavram için bir manifesto hazırlanmalıdır.

3.30x30 cm. ile sınırlandırılmış bristol kâğıt yüzeyine, seçilmiş olan kelimenin tipografik unsurları da dikkate alınarak kara kalem soyutlaması yapılır. (Belirledikleri kavram için o kelimeyi oluşturan her bir harfi, birlikteliğindeki bütünlüğü koruyacak şekilde soyutlamaları istenir).

> Görsel düşünme, görsel algıyı ve bu algıyı geliştirecek analizi gerekli kılar. Görsel analiz için kullanılabilecek başlıca araç soyutlamadır. Soyutlama aslında bir anlamda parça ile bütün arasındaki

ilişkinin kavranmasıdır. Parça ile bütün arasındaki ilişkiyi kavramaya ve dolayısıyla soyutlamaya dayalı bir görsel okur-yazarlığın geliştirilmesinde, koyduğun koymadığını var eder ilkesi (şekil-zemin/ doluluk-boşluk ilişkisi) ve düzen kullanılan başlıca araçlar arasındadır. Bu analitik araçların temelinde hacim, yüzey, ölçü, oran-orantı gibi görme refleksleri yer alır (Bayraktar, vd., 2012: 50-51).

4.Malzeme, siyah, beyaz veya gri fon kartonu olacaktır. (Henüz renk konusu işlenmediğinden çalışma siyah, beyaz ve gri değerler ile sınırlandırılmıştır).

5.Harfleri oluşturan birimler bir araya geldiklerinde herhangi bir platforma ya da ayrı bir zemine ihtiyaç duymadan tek başına ayakta durabilecektir.

6.Üç Boyutlu Tasarımın uzunluğu, genişliği ve derinliği minimum 30 cm. olacaktır.

7.Harflerin üç boyutlu olarak birleşmeleri sırasında boşluk-doluluk kavramları dikkate alınarak düzenleme yapılacaktır.

8.Boşluk-doluluk ilişkisi harf öğelerinin birbirlerine olan yakın ya da uzak aralıklarında aranacaktır. "Görüş alanımız içine giren öğeler birbirine yakın olup küme oluşturdukları takdirde, daha çok dikkat çekici olurlar. Böylelikle daha belirli bir şekilde algılanırlar. Örneğin bir büyük alana serpişmiş tek çalılar ile alana yoğun bir şekilde yerleşmiş çalılar topluluğunun algılanmaları tamamen farklıdır" (Divanlıoğlu, 1997: 68).

9.Harflerin tüm yüzeylerinin kapatılması zorunludur.

10.Üç boyutlu tasarımda kullanılan biçimlerden biri farklı boyutta ya da zıt yönde konumlandırılarak egemenlik ilkesinden yararlanılabilir.

Öğrencilerden beklenen hacmi olan, kendilerine ait özgün tipografik unsurlar taşıyan farklı harflerin birlikteliğinden oluşan bir kompozisyona ulaşmalarıdır. "Kendi yönünden başka bir yönde hareket eden, yayılan bir düzlem hacim haline gelir. Kavramsal olarak hacmin üç boyutu vardır. Uzunluk, genişlik ve derinlik"… Biçim, hacmin başlıca tanıtıcı karakteristiğidir. Biçimler hacmin sınırlarını tanıtan düzlemlerin birbirleri ile ilişkileri ve şekilleri ile saptanırlar. Mimari tasarım sözlüğündeki üç boyutlu öğe olarak hacim, katı olmaktan başka, kütle ile yer değiştirmiş boşluk veya düzlemler tarafından çevrelenen mekan olabilir" (Divanlıoğlu, 1997: 24). Üç Boyutlu, TDK'na göre (2016) "eninden ve boyundan başka derinliği de olan" şeklinde tanımlanmaktadır. Görsel ve tipografik öğeler, çalışmada üç boyutlu formları ile dikkat çekmektedirler.

Form kavramına etimolojik açıdan bakıldığında sözlük anlamı ile görüntü, temsil, biçimlendirme, düzenleme kelimeleri ile tanımlanırken, felsefi olarak bir şeyin yapısı, özü, bir nesnenin duyularla algılanan görünüşü olarak tanımlanmaktadır. Form, bir nesneyi diğerlerinden ayıran özelliğidir. Form kavramının görsel algı ile ilişkisi değerlendirildiğinde; üç boyutlu uzayda bir nesnenin maddi niteliği, iki boyutlu bir yüzeyde bir nesnenin yansıtılması, iki boyutlu resimsel temsil ve öklitçi uzayda koordinatların değerleri şeklinde ifadelendirildiği görülmektedir. Bugün bilgisayar destekli tasarım programları ile nesneleri, düzlemdeki görünüşleri ile bunların üç boyutlu geliştirilmesi için gerekli perspektifler elde edilebilmektedir. Böylelikle belki de el ile çizilmesinden daha gerçekçi üç boyutlu görüntüler oluşturulmaktadır. Ünlü matematikçi Gauss cisimlerin, yüzeylerin iç kuruluş özellikleri bulunan matematiksel bağıntılardan oluştuğunu ortaya koymuştur. Matematikte herhangi bir form, uzayda birbirini dik kesen üç eksene uzaklıklarına göre noktalarla konumlandırılmaktadır. Üç boyutlu modelleme teknolojileri de bu düşünceden yola çıkarak Gauss'un tanımını savunur niteliktedir. Formun oluşumu, içsel bağıntıları yapı kavramı ile açıklar. Bu anlamda öğrenciye form kavramının çözümlendirilmesinde bütün-parça ilişkileri değerlendirilmeli ve yapı sistemi kavratılmalıdır (Seylan, 2005: 122-128; Aydın, 2004: 285)

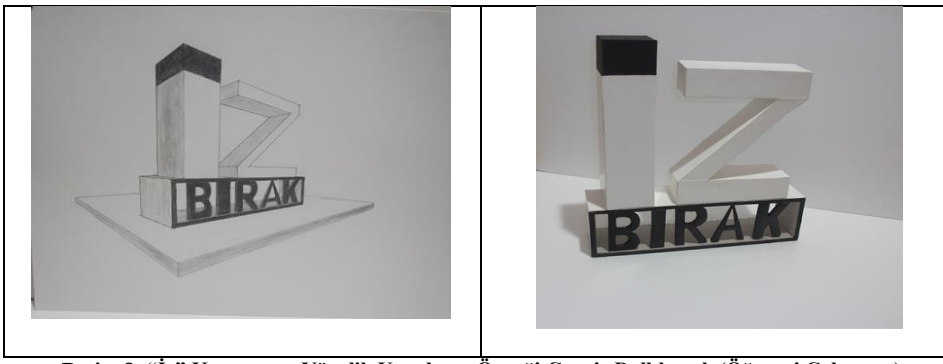

Resim 8: "İz" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği Cengiz Dallıkavak (Öğrenci Çalışması)

"Unutulmamaktır iz bırakmak. Hayatın boyunca inşa ettiğin dünyanı geleceğe ulaştıran ve de arkandan bırakacağın tek mirasındır. Bu yüzden de benim için hayat bu iki kelime ile bağdaşır" (Cengiz Dallıkavak).

Öğrenciler, öncelikle üç boyut etkisi veren çizimler gerçekleştirirler. Bu çizimleri ile bir nesnenin yapısal özelliklerini kavradıkları gibi, parçaların bütün içinde konumlandırılışlarına ve iki boyutlu yüzeyde üç boyut algısına dair farklı yorumlara gidebilirler. Bu çalışmalarda "grupların volümetrik efekti (hacimsel etkisi) gerçek görüntüsüne uygundur" (Aydın, 2004: 98). Karşılarında duran ya da zihinlerindeki nesneleri siyah-beyaz ilişkisinde hacimlendirebilen öğrenciler, ikinci

aşamada farklı yer ve yönlerdeki çizgilerin yardımı ile çalışma üzerinde farklı alanlar oluşturabilirler. Öğrencilerden hazırlayacakları eskiz çalışmalar için her bir tipografik öğeyi, birbirleri ile bütünlüğünü koruyacak şekilde boyutsal değişime uğratabilecekleri bilgisi verilmiştir. "Bir biçim bir veya daha fazla boyutunu değiştirerek ve ailesel birliğini koruyarak dönüştürülebilir. Örneğin bir küp, yüksekliği, derinliği veya uzunluğu değiştirilerek diğer prizmatik biçimler haline getirilebilir. Düzlemsel şekil haline getirilmek üzere yoğunlaştırılabilir veya çizgisel hale gelinceye kadar daraltılabilir" (Divanlıoğlu, 1997: 34). Bu doğrultuda öğrenciler, kavramlarını oluşturan harflerinde boşluk ve doluluk ilişkilerini de göz önünde bulundurarak farklı arayışlara gitmişler ve özgün çözümlere ulaşmışlardır.

Yusuf Akkaş (Öğrenci Çalışması)	**Tuğçe Şimşek (Öğrenci Çalışması)**

Resim 9: "Zaman" ve "Korku" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği

Harflerin soyutlamalarında, harflerin karakteristik özelliklerini kaybetmeyecekleri şekilde birbirine geçme olanakları serbest bırakılmıştır. "Biçim, hacmine eklemeler yapılarak değiştirilebilir. Ekleme işleminin doğası biçimin ilk kimliğinin korunup korunmayacağını saptar" (Divanlıoğlu, 1997: 34). Her bir öğrenci, harf soyutlaması çalışmasını gerçekleştirirken 30x30 cm. olarak sınırlandırılmış kâğıt yüzeyinde yatay ve dikey konumlandırmalara dikkat ederek kavramın hacmini tanımlar. Hacmi belirlenen harf öğeleri, görsel egemenliği tamamlamak için yan yana getirilişlerinde kendi bütünlüklerinde bir mekan alanı oluştururlar. Yeni bir mekana da dönüşen üç boyutlu tasarım, uzunluklarındaki farklılıklar ve birbirine yakın ya da uzak aralıkları ile dinamiktir. "Düzlemin üçüncü boyuttaki gelişimi ile hacim meydana gelmektedir. Bir başka deyişle farklı düzlemlerin belirli açılarla bir araya gelişlerinden oluşan boşluk hacmi oluşturmaktadır (Soygeniş, 2006). En, boy ve yükseklik olarak tariflenen hacim, bir kütle tarafından işgal edilmiş ya da düzlemler tarafından

çevrelenmiş bir uzam olabilir" (Bayraktar, vd., 2012: 17; Ching, 1996; akt: Dinçer, 2008: 5).

Öğrenci çalışmalarında farklı yüksekliklerde aynı yüzeylere sahip hacimler oluşturulmuştur. Belirli bir hacmi bulunan bu üç boyutlu formlar, kendi başlarına estetik bir görsel öğe oluşturmakla birlikte içerik olarak da öğrencilerin yaşama bakışlarını ifade etmektedirler. Atölye sürecinde gerçekleştirilen harf soyutlama aşamasında Görsel İletişim Tasarımı Bölümü'nde tipografi dersini veren Doç. Özden Pektaş Turgut'tan destek alınmıştır. Yazı karakterleri değerlendirilerek, tipografik düzenleme ilkeleri doğrultusunda etkili bir kompozisyon elde edebilmeleri sağlanmıştır. Kelime soyutlamasının eskizleri üzerinden alanları ile ilgili verilen önemli kritikler doğrultusunda öğrenciler çalışmalarını istenilen nitelikte tamamlayabilmişlerdir.

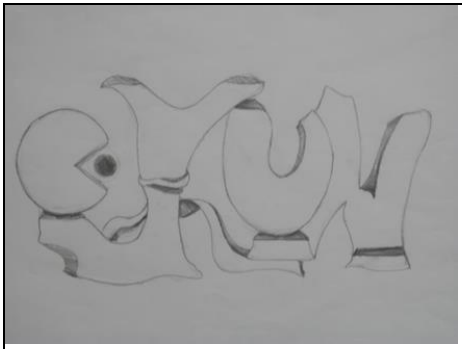	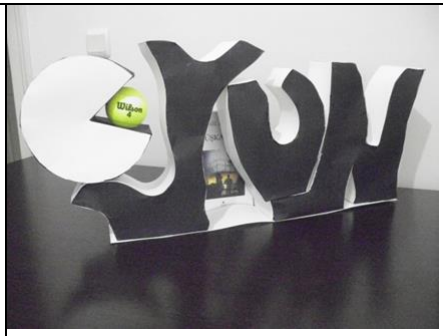
Resim 10: "Oyun" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği	**Berk Devrim Özçelebi (Öğrenci Çalışması)**

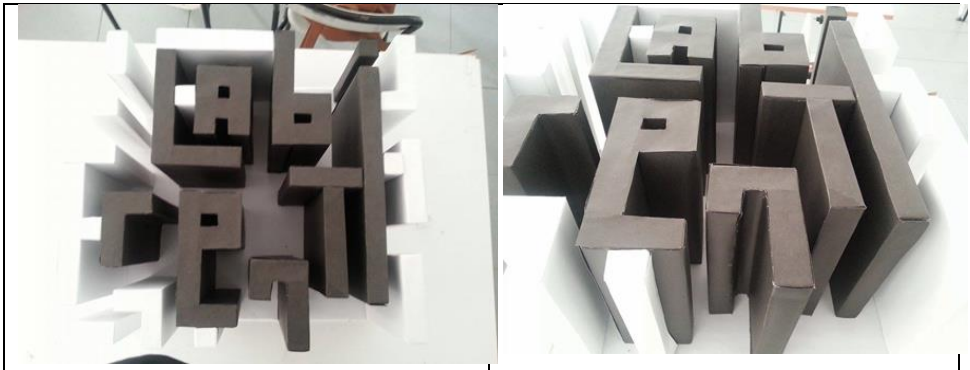

Resim 11: "Labirent" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği, Zeynep Karadeniz (Öğrenci Çalışması)

Çetinkaya'nın "Tasarım ve Kavram İlişkisinin İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimi Kapsamındaki Yeri" başlıklı Yüksek Lisans Tezinde temel tasarım eğitiminde kavramsal öğretinin önemi sorgulanmıştır. Tasarımın felsefesinin öğrencinin süreç başında algılanması ile neden-sonuç ilişkisini kavraması açısından bir çözüm olabileceği önerisi getirilmiştir (Çetinkaya, 2011). Konuya bir diğer örnek ise Benderlioğlu'nun "Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında Okutulan Anasanat Atölye Grafik Dersi Kapsamında Üç Boyutlu Kaligrafik Form Uygulamaları Üzerine Bir Çalışma" başlıklı Yüksek Lisans Tezidir. Benderlioğlu, uygulamasında seçilen bir grup öğrenciye önce ilk ürün uygulaması yaptırmıştır. Sonrasında öğrencilere üç boyutlu tasarım ve görsel algı ile ilgili kuramlar ile ilgili bilgiler verilir ve ardından öğrenciler aynı koşullarda aynı harfleri yeniden üç boyuta dönüştürürler. Tez çalışması, bu sürecin sonucunda öğrencilerin sanatsal uygulama gelişimlerinde anlamlı bir artışın meydana geldiğini göstermektedir (Benderlioğlu, 2010).

Resim 12: "Merak" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği, Ceyhun Yılmaz (Öğrenci Çalışması)

Gerçekleştirilen bu proje ile Görsel İletişim Tasarımı Bölümü 1. sınıf öğrencilerine görsel dilin öğe ve ilkeleri aktarılırken, bunları tasarımlarında kavramsal bir bakış açısı ile nasıl uygulayabilecekleri anlatılmaktadır. Çalışma sonucunda ortaya çıkan üç boyutlu tasarımlar, öğrencileri (uygulamalarının, bireysel bakış açılarının bir ifadesi olmasından dolayı) mutlu ettiği kadar, her dönem gerçekleştirilen temel tasarım dersinin bitirme sergisinde diğer öğretim elemanları tarafından da takdir edilmiştir. Her bir uygulama ayrı anlam, farklı bir dünya oluşturduğundan sergiyi gezen izleyiciler, öğrencilerin başarılı yazınsal ve görsel ifadelerden dolayı onları tebrik edip, çağdaş temel tasarım uygulamalarını, alana ifade zenginliği katmasından ötürü destekledikleri belirtmişlerdir.

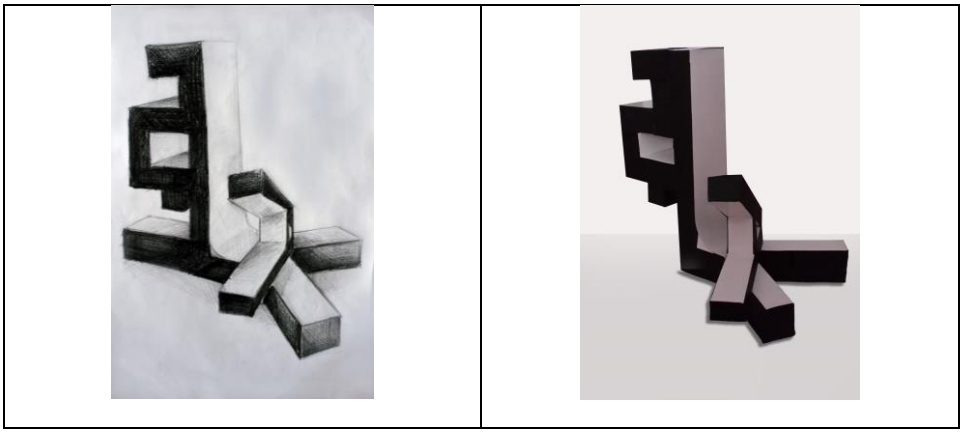

Resim 13: "Yarış" Kavramına Yönelik Uygulama Örneği, Merve Bayhan (Öğrenci Çalışması)

En basiti seçip, karmaşığa yol almak. “Kendinizi bir kavramla ifade edin” cümlesiyle başlayan proje süreci, araştırma, okuma, deneme sonrasında kendi alanlarından izler taşıyan, boşluk-doluluk ilişkilerinin değerlendirildiği, farklı öğrencilerin çalışmalarında, farklı tasarım öğe ve ilkelerinden yararlandığı, tek tek manifestosu olan çalışmalarla sonuçlanmıştır.

5. Sonuç

1960’tan itibaren sanat hareketlerinde pek çok değişim ve yenilik gözlenebilir. Sanat olaylarında zaman içinde gelişen farklılık ve yeni yaklaşımların sanat eğitimi alanına yansıması kaçınılmazdır. Bu bağlamda sanat olayları ile kendini gösteren yeniliklerin temel tasarım eğitiminde işlenmesi, alanın yeni boyutlar kazanmasını sağlayacaktır. Genelde sanat eğitiminde özelde Temel Tasarım eğitimde çağın getirdikleri yenilikler doğrultusunda özgün programlar oluşturup, öğrencilerin çağdaş ve farklı uygulamalarla tanıştırılması sağlanmalı ve onların zihinsel süreçlerine de önem veren bir anlayış izlenmelidir.

Temel Tasarım eğitimi, öncelikle öğrencide farkındalık oluştururken yaratıcı süreçleri destekler. 21. yy., disiplinlerarası çalışmaların yoğunlaştığı, sanat ve tasarım alanlarında teknolojinin devreye girerek özgün ve farklı uygulamaların gerçekleştiği bir dönemdir. Birçok disiplinin birbirini tamamladığı çağımızda görsel sanat alanlarındaki gelişmeler, temel tasarım eğitiminde de farklı arayışları gündeme getirmektedir. Görsel sanatların temelini oluşturan desen ve temel tasarım derslerinden beklenen öğrencilerin karşılarında gördükleri nesneleri iki boyutlu bir yüzey üzerinde birebir çizebilmeyi başarmaları, bunun yanısıra tasarım öğe ve ilkelerini göz önünde bulundurarak üç boyutlu çalışmalar da yapabilmeleridir. Sanatın ya da tasarımın plastik dilini kavrayan öğrenci, sonrasında aklındaki herhangi bir tasarımı görselleştirebilir. Uygulamanın, tüm bu aşamaları kabul etmekle birlikte, öğrencilerin sanat ya da tasarım alanlarının zeminini oluşturan sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini istenilen nitelikte kullanabilmelerinin yanı sıra öğrencilerin zihinsel süreçlerine önem veren, onların çağın gerektirdiği doğrultuda kavramlardan görsele gidebilmelerini öneren bir yaklaşım sunduğu söylenebilir.

Her birimizin yaşama dair farklı görüşleri, farklı duyguları bulunmaktadır. Kafamızda dönüp duran fikirler, yazıya döküldüğünde somutlaşıp, anlamları daha sağlam bir zeminde dolaşma imkânı bulur. Kimi zaman üzüntüler kimi zaman mutluluklar. Yaşam bunların toplamından ibarettir aslında. Düşler, sevinçler, hayal kırıklıkları… Hepsi bir bütün olduğunda bizi oluşturur. Tasarım süreci, yaşama dair, hayatın bir kesitidir. Bir başlangıcı olan, sıkıntılı arayışlarla ilerleyip, kimi zaman tıkanılan, kimi zaman kendiliğinden akıp giden, küçük buluşlarla mutluluğu yaşatan ve bir sonu olan. Bu süreç yaşamın bir parçası olduğu kadar yaşamın bir yansıması da

olabilir. Bu pencereden bakıldığında, her bir öğrencinin projesi, kendi yaşamının bir anlatımına dönüşebilir. Bu düşünce ile yola çıkılan projede, öğrencilerin kişilikleri, dünyaya bakış açıları çalışmalarının ana karakterini oluşturmuştur. Düşünceleri sorgulanmaksızın, kendilerini olanca açıklığıyla, gizlemeden anlatabildikleri bir ortamda çalışmalarını sürdüren öğrenciler, belki kendilerinden bile sakladıkları düşünce ve duygularını samimi bir şekilde ifade edebilme olanağı bulmuşlardır. Öğrencilerin o ana kadar öğrendikleri somuttan soyutlamaya giden aşamalar, bu sefer yerini soyuttan somuta giden bir sürece bırakmıştır.

Çalışma, öğrencilerin, onlar için hayatın ne ifade ettiğini anlatan bir kavramı belirleyerek, bu kavram üzerine bir bildiri metni hazırlamaları, bu kelimeyi soyutlayarak üç boyuta dönüştürmeleri ve bu uygulamayı boşluk-doluluk ilişkisi kapsamında görselleştirmelerine bir örnek teşkil etmektedir. Bu anlamda projenin, çağdaş temel tasarım uygulamalarını desteklemesi bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Akbulut, Dilek. *"Tasarımda Temel Etkileşim: Temel Tasarım Eğitiminde Bütünleşik Ortak Zemin"*.Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat ve Tasarım Dergisi. 13. Sayı, (Haziran 2014): 23-40.

Artun, Ali, ed. Çev. Mustafa Tüzel ve diğer. Haz. Elçin Gen. *Sanat/Siyaset Kütür Çağında Sanat ve Kültürel Politika*. 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları. 2008.

Atalayer, F. Çağdaş Temel Sanat (Tasarım) Eğitimi ve Postmodernite-Geleneksel. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. Anadolu Sanat Dergisi. 15. Sayı, (Bahar 2004).

Aydın, Emin Doğan. *Temel Tasarıma Çağdaş Yaklaşımlar*. İstanbul: Mor Ajans Reklam ve Tanıtım. 1. Basım. 2004.

Aytekin, Cemile Arzu. *"Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin* Anasanat *Atölye Tercihleri ile Temel Tasarım Dersine Yönelik Tutum, Algı ve Beklentileri Arasındaki İlişki".* Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2008.

Bayraktar, Nuray ve diğer. *Görsel Eğitimde Yaratıcılık ve Temel Tasarım.* 1. Basım. Haziran. Ankara: Nobel Yayın. 2012.

Benderlioğlu, Reha. *Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında Okutulan Anasanat Atölye Grafik Dersi Kapsamında Üç Boyutlu Kaligrafik Form Uygulamaları Üzerine Bir Çalışma* Mart. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. 2010.

Cauquelin, Anne. *Çağdaş Sanat. Özlem Avcı. Çev*. (Presses Universitaires de France, 1992). 1. Baskı. Eylül. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları. 2005.

Ching, F.Architecture: Form, Space and Order, John Willey & Sons, Inc. 1996.

Çalıkoğlu, Levent. haz. *Çağdaş Sanat Konuşmaları 3. 90'lı Yıllarda Türkiye'de Çağdaş* Sanat. 1. Baskı. Ağustos. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 2008.

Çetinkaya, Çiğdem. *Tasarım Ve Kavram İlişkisinin İç Mimarlık Temel Tasarım Eğitimi Kapsamındaki Yeri:* Farklı İki Üniversite Örneği Üzerinden Temel Tasarım Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. 2011.

Dinçer, Ahmet Emre Mim. "*Üç Boyutlu Temel Tasarım Uygulamaları İçin Etkileşimli Bir Arayüz Önerisi".* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 2008.

Divanlıoğlu, H. Demir. Temel Tasar. *Tasar'ın Öğe ve İlkeleri*. İstanbul: Birsen Yayınevi. 1997.

Duben, İpek. *Türk Resmi ve Eleştirisi 1880-1950*. 1. Baskı. Mart. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2007.

Eke Melikoğlu, Armağan Seçil. "*Birbirini Yaratan Bir Triloji: Kavram-Düşünme-Tasarlama".* 1. Ulusal İçmimari Sempozyumu. Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü13Ekim2015,Trabzon.(https://www.academia.edu/20016554/B%C4%B0RB%C4%B0R%C4%B0N%C4%B0_YARATAN_B%C4%B0R_TR%C4%B0LOJ%C4%B0_KAVRAM-D%C3%9C%C5%9E%C3%9CNME-TASARLAMA, 29.02.2016)

Ergüven, Mehmet. *Davetsiz İzleyici resim üzerine denemeler*. 1. Basım. Mayıs. İstanbul: Agora Kitaplığı. 2007.

Ergüven, Mehmet. *Sırdaş Görüntüler*. 1. Baskı, Kasım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 1995.

Fineberg, Jonathan. *1940'tan Günümüze Sanat Varlık Stratejileri*. (Art Since 1940). Illinois Üniversitesi. İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları. 2014.

Germaner, Semra, ve diğer. Küratörler. Fulya Erdemci ve diğer. Yazarlar. Modern ve Ötesi: 1950-2000. 1. Baskı. Eylül. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 2007.

Giderer, Hakkı, *E. Resmin Sonu*. Ankara: Ütopya Yayınları. 2003.

Güngör, İ. Hulusi. *Görsel Sanatlar ve Mimarlık İçin Temel Tasar*. Genişletilmiş 3. Baskı. İstanbul: Esen Ofset Matbaası. 2005.

Harrison, Charles ve Wood, Paul. ed. Sabri Gürses. çev. Sanat ve Kuram 1900-2000. *Değişen Fikirler Antolojisi*. 1. Basım. Eylül. İstanbul: Küre Yayınları. 2011.

Odabaşı A., Hatice. Grafik'te Temel Tasarım. 3. Baskı. Eylül. İstanbul: Yorum Sanat

Yayınları. 2006.

Perry, Vicky. Abstract Painting concepts and techniques. 4t printing China. New York: Watson- Guptill Publications. 2008.

San, İnci. Sanat Eğitimi Kuramları. 3. Baskı. Eylül. Ankara: Ütopya Yayınevi. 2010.

Seylan, Ali. Temel Tasarım. Samsun: . M-Kitap, Dağdelen Basın Yayın Ltd. Şti. 2005.

Turani, Adnan. Çağdaş Sanat Felsefesi. 3. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi. 1999.

Ulusoy, M. Demet. Sanatın Sosyal Sınırları. Ankara: Ütopya Yayınevi. 2000.

Yılmaz, Mehmet. Sanatçıları Okumak ya da Postmodern Söyleşiler. 1. Baskı. Nisan. Ankara: Ütopya Yayınevi. 2009.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56a9ff286e6fe1.98559167, 28.01. 2016.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56a9ff592e2449.05838863, 28.01. 2016.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56b238c8c60603.91432171, 03.02.2016.

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87a%C4%9Fda%C5%9F_sanat, 08.02.2016.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ingrid_Calame, 08.02.2016

http://savascekicdesign.com/portfolio/palto/, 10.02.2016.

http://www.savascekic.com/main.html, 08.02.2016